Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XC. Ч. 160. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 24-го СЕРПНЯ 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 24, 1983 No. 160. VOL. XC.

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ЗАТУРБОВАНИЙ ДОЛЕЮ ПОЛІТВ'ЯЗНІВ

Атланта, Джа. (Пресова Служба УЄО). — Державний департамент ЗСА, на доручення президента Роналда Реґена, підтвердив отримання Президентом листа від Українського Євангельського Об'єднання в Північній Америці, в якому висловлюється підтримку Президентові за його реалістичний підхід у його переговорах зі совєтським урядом.

До листа УЄО було залучено копію листа Головної Управи УЄО до всіх римо-католицьких єпископів в ЗСА, в якому їм нагадувало ся, щоб вони до нуклеарних проблем у світі підходили реалістично та зі зрозумінням того зла, що його поширює комунізм у світі та робили це також з позицій оборони людських і національних прав в Україні та в інших країнах. Другим залучником був „Відкритий Лист до Папи Івана Павла II", написаний совєтськими в'язнями, які перебувають у таборі праці ч. 36, в якому проситься Папу, щоб він поінформував усіх тих демонстрантів у Західній Европі, які брали участь у великодніх демонстраціях за мир, що саме в той час певна частина совєтських в'язнів були позамикані в ізольованих поодиночних камерах за їхні переконання.

Державний департамент пише, що він поділяє турботу американських українців за тих людей, які є ув'язнені та переслідувані за їхні вірування або за їхнє національне походження, та слідкує за долею в Україні всіх тих, які є несправедливо переслідувані, безпідставно арештовані, ув'язнені, чи перебувають на вигнанні, або в психіятричних шпиталях.

Цей лист твердить, що порушення людських прав в СССР було і є одною з найбільших турбот в ЗСА і на Мадридській конференції в справах безпеки і співпраці робітництва в Европі, де делеґація ЗСА спеціяльно вирізнила і висловила свою особливу турботу в справі того стану, в якому знаходяться Микола Руденко, Юрій Шухевич і Лев Лук'яненко.

Державний департамент запевнює, що він буде робити й далі все можливе, що могло б помогти належно облегшити долю тих українців і інших, які борються за свої культурні та релігійні права. „В приватних дипломатичних контактах Державний департамент виразно заявляє, що совєтське порушування людських прав творить головну перешкоду до покращання відносин між ЗСА і СССР. Всі американські державні чинники дотепер, включно з Президентом, порушували ці справи на міжнародних форумах і закликали совєтську владу, щоб вона респектувала права своїх горожан".

Комісія освіти висловлює признання Менор коледжові

Дженкінтавн, Па. — Сестра Міріям Кляра, ЧСВВ, президент Менор джуніор коледжу повідомила, що Комісія вищої освіти з Асоціяції університетів і шкіл середніх стейтів дала признання Менор коледжові за поступи, зроблені в останніх п'яти роках.

В листі до коледжу директор Асоціяції Мінна Ф. Вайнстін каже, що „Періодік рівю ріпорт" (ПРР) за 1983 рік прийнято і ад гок комітет комісії, яка розглянула ПРР визнав, що „Менор джуніор коледж без сумніву є культурно і академічно унікальною установою, яка совісно виконує своє післанництво служіння".

Комісія перевірки ствердила, що коледж постійно поліпшував вписи поміж студентами, і сказала, що теперішня реорганізація продовження освіти, включно з назначенням директора, принесе дальші поліпшення.

Комітет завважив, що підставою завдань коледжу надальше є зобов'язання відносно української громади. Комітет бачить, що коледж спрямував навчальні курси і твердить, що: „Менор коледж уважно оцінив потреби вибору і обдумано усунув програми меншого зацікавлення, зосереджуючись на більш попитних курсах".

Коледж отримав похвалу за започаткування програми вдосконалення педагогічного персоналу. Похвалює комітет також стабільність, льояльність і відповідну професійну підготовку педагогічного персоналу Менор коледжу. В додатку комітет ґратулює Менор коледжові за його визначну реєстрацію студентів у реєстратурі іспитів для медичної технології.

Як відомо, Менор коледж — це дворічний католицький коледж для жінок, в якому можна осягнути дипломи „ассошіейт" і сертифікати навчальних програм в галузях: здоров'я, комерційній, компюторів і загальних наук. Програми включають: поширені функції асистента дентистики, медичного асистента, медичну лябораторійну технологію, оптометричну технологію, правничий рапорт, адміністративне, юридичне і медичне секретарювання, послуги ментального здоров'я.

Інформації щодо програми чи прийняття до коледжу можна осягнути, пишучи на адресу: Manor Junior College, Fox Chase Rd. and Forrest Ave., Jenkintown, Pa., або телефонувати на число (215) 885-2360.

„Край дороги" — нова книжка А. Цівчинської

Ню Йорк, Н.Й. — Цього року у виданні авторки Алли Цівчинської, тут з друкарні „Луна", вийшла 58-сторінкова повість п.з. „Край дороги".

У вступному слові до цієї книжки п.з. „Автор, герої, читач" — пера Як. В. — написано: „'Край дороги' є повість двоплянова. На першому пляні показуються події життя українки, що її доля запроторила в чужинецьке оточення; а тут таки, паралельно, проходять явища внутрішнього пляну. Вони не менш реальні, ба навіть більш суттєві і поготів найважливіші задля пізнання людини. І також самопізнання".

Алла Цівчинська, крім останньої книжки, написала ще дві повісті: „Незабутнє, немеркнуче" — спогади про Миколу Зерова (1954), „Сніжинки в хуртовині" — з життя студентів 30-их років (1979).

Ціна книжки „Край дороги" — 4 доляри, включно з поштовою пересилкою; зацікавлені набути цю книжку можуть звернутися на адресу: Alla Tsivchynsky, 350 East 13 St., Apt. 3, New York, N. Y. 10003.

МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ справ Совєтського Союзу Андрей Ґромико заявив у неділю, 21-го серпня, що Москва запропонувала ОН проєкт договору про заборону зброї в космічному просторі. Проєкт договору був надрукований агентством ТАСС, і пропонує також заборонити будь-які випробування зброї для космічного призначення.

УКРАЇНЦІ ЗНОВУ ПРОТЕСТУВАЛИ НА ЛЕГКОАТЛЕТИЧНИХ ЧЕМПІОНАТАХ

Гельсінкі, Фінляндія (УІС „Смолоскип"). — Як відомо, від 7-го до 14-го серпня 1983 року у Гельсінках відбувався перший Світовий чемпіонат з легкої атлетики У цьому чемпіонаті як акредитовані кореспонденти брали участь представники „Смолоскипу", інформаційна діяльність яких довела до гострих протестів СССР, бльокади всіх українських матеріялів і конфіскації їх.

Група „Смолоскипу", яка відбуває подорож по европейських країнах, розділилася у п'ятницю, 5-го серпня, на дві частини. Одна частина відвідала у Стокгольмі найбільшу шведську газету „Свенска Даґеблат", поінформувала редакторів її про становище в Україні та про ціль своєї подорожі, передавши їм пакет українських матеріялів. Одна з редакторів, Інґрід Олейльо, була зокрема зацікавлена українським питанням.

Зі Стокгольму до Гельсінок найкраща транспортація кораблем, яка триває 15 годин. Один член української групи попав в одну кабіну з пресовим аташе шведського Олімпійського комітету О. Карльсоном, журналістом і автором кількох книжок і довідників зі спорту. Він бував у Києві, на московській Олімпіяді і дуже докладно пригадує собі акції „Смолоскипу" на зимовій Олімпіяді в Лейк Плесіді. У розмові він сказав: — Коли я пишу про спортсменів СССР, я завжди пригадую собі вас з Лейк Плесіду, де ви годинами стояли у страшному морозі. Я завжди пам'ятаю про моїх приятелів естонців і литовців, і я ніколи не називаю спортсменів з СССР росіянами.

Якраз на кораблі українська група закінчувала підготову списка українців, які встановили світові рекорди у легкій атлетиці. О. Карльсон, який є ходячою спортивною енциклопедією, був дуже допоміжний у цій праці.

Прибувши до Гельсінок вранці 6-го серпня, усі пасажири побачили у пристані великий совєтський пасажирський корабель, який, мабуть, привіз сюди совєтських спортсменів.

У Гельсінках українців примістили у готелі „Меркур" біля олімпійського стадіону, де замешкали майже всі журналісти з Польщі, кілька з СССР і багато журналістів з різних країн світу.

Зразу після полагодження всіх формальностей спеціяльний спортивній бібліотеці у пресовому центрі було передано брошуру „Українські Олімпійські чемпіони" і інші українські довідкові матеріяли.

На підставі дуже точного дослідження вдалося встановити, що за цілу історію спорту 22 українці встановили 51 світовий рекорд у легкій атлетиці. Серед них такі відомі у цілому світі спортсмени: М. Авілов, А. Бондарчук, В. Брумель, М. Білокуров, П. Човгун, Н. Чорношок, В. Голубничий, Н. Коняєва, В. Крепкіна, В. Куць, Л. Лисенко, Ф. Мельник, Н. Откаленко, К. Шило, В. Соломін, Г. Таран, Л. Ткаченко, Н. Ткаченко, Л. Январьова, В. Ященко і Б. Зайчук.

Разом з цим списком (4 сторінки машинопису з точними даними про кожного спортсмена) на місці, вже в Гельсінках, було підготовлено список спортсменів України, яких включено у склад загальної збірної СССР. Їх всього 15 на 130 совєтських спортсменів.

Ці інформаційні матеріяли з відповідними коментарями були видруковані на заголовному листку „Смолоскипу" і світового чемпіонату в Гельсінках та масово розповсюджені у перших трьох днях у цілому пресовому центрі.

У суботу, 6-го серпня, відбулася у центрі „Фінляндія" перша велика пресова конференція, яку скликала Асоціяція федерацій легкої атлетики. Нею керував президент цієї асоціяції д-р Прімо Небіоло, а на ній виступали також ген.секретар Асоціяції Дж. Гольт і президент підготовки чемпіонату Карл О. Гомен.

Український представник, ставлячи питання, сказав:

Я був зворушений, коли ви, пане президенте, говорили, що 160 країн світу і 1600 спортсменів беруть участь у цих іграх. По дорозі до Гельсінок я читав спогади „П'єр де Кубертена про 5-ті Олімпійські Ігри у Стокгольмі у 1912 році. У тому часі Фінляндія була окупована Росією, але все ж, маючи підтримку публічної опінії, вона виступала на тій Олімпіяді окремою і незалежною командою. Перед вашою асоціяцією дуже

(Закінчення на ст. 4)

Р. Реґен ще не рішився чи кандидуватиме на президента

Санта Барбара, Каліф.- Президент Роналд Реґен, згідно з опінією його найближчих співробітників і речників Республіканської партії, повинен присвятити більше часу під час свого перебування на тритижневих вакаціях, справі президентських виборів в листопаді 1984 року і вирішити чи він особисто є зацікавлений перевибором на другу каденцію чи ні. Тим часом, — кажуть політичні спостерігачі і кореспонденти, — ця справа знаходиться все ще в стадії обміркування в колі найближчих до Р. Реґена осіб і тих від яких залежатиме успішність передвиборчої кампанії і які в минулому фінансували його вибори.

До Лос Анджелесу, де тепер перебуває Президент зі своїм штабом, прибув сенатор Пол Лексолт, республіканець з Невади, головний дорадник президента Р. Реґена і голова Республіканського крайового комітету. Метою його приїзду було відбути стратеґічну сесію з чоловими республіканцями, але коли його приїзд був надто розголошений, сесію відкликано з невідомих причин.

Спостерігачі кажуть, що співробітники Р. Реґена не всі мають тепер певність чи Президент знову кандидуватиме, тимбільше, що він часто нараджується з дружиною Ненсі і родиною взагалі. Його найближчий дорадник Едвард Роллінс також прибув до Лос Анджелесу, але він зумисно уникає зустрічі з кореспондентами. Інші дорадники і члени так званого „кухонного кабінету" не пускають пари з уст, а на запитання кореспондентів відмахуються руками.

Прибувши до Лос Анджелесу Р. Реґен попросив туди своїх найближчих співробітників і плянує відбути з ними нараду незабаром, але з другої сторони в нього час так перевантажений, що присутні на нараді ледве чи зможуть основно обговорити головні виборчі проблеми. Крім того Президент прийняв запрошення на декілька виступів, а саме перед американськими леґіонерами в Сієтл, Ваш., групою еспаномовних бизнесменів у Лос Анджелесі і на конвенції республіканських жінок у Сан Дієґо.

Вміжчасі дослідчий інститут Ґеллупа опублікував найновіші опити щодо кандидатів на президента, з яких виходить, що два демократичні кандидати — Волтер Мондейл і Джан Ґленн, здобувають чимраз більше голосів і їхня популярність зростає. У цьому опиті Р. Реґен отримав майже рівну кількість голосів з В. Мондейлем.

ФРАНЦІЯ ЗБІЛЬШУЄ ВІЙСЬКОВІ СИЛИ В ЧАДІ

Нджамена, Чад. — Речник французького уряду повідомив у неділю, 21-го серпня, що Франція послала до Чаду щонайменше 10 військових літаків як перший доказ присутности французького бойового летунства в цій країні від часу підтриманого Лівією наступу заколотників на півночі країни наприкінці червня цього року. Два дні раніше Франція вислала до Чаду ген. Жана Полі, який має досвід у протипартизанських війнах на „захист французьких військ" у Чаді.

Розміщення військового летунства змінило попередні твердження Франції, що вона не посилатиме своїх літаків до цієї колишньої своєї північноафриканської колонії.

Добре поінформовані джерела сказали, що французькі літаки прилетіли низько над рікою Шарі і включали шість Яґуарів і чотири літаки типу Міраж Ф-1.

У неділю цілий день військові літаки гуділи над чадською столицею — одні прилітали, інші відлітали через ріку Шарі, яка є кордоном між Чадом і Камеруном.

Французькі офіційні особи відмовилися коментувати подробиці операції правдоподібно для того, щоб збаламутити лівійців і не дати їм можливости довідатися про дійсну силу французів. Військові спеціялісти говорять, що дана кількість французьких військових літаків не ґарантує їм переваги в повітрі.

Згідно з обчисленням західніх розвідок, Лівія вжила в останніх рейдах на Чад 50 бойових літаків, а член французького парляменту, який відвідав поле бою на початку серпня, заявив, що Лівія вживала щонайменше 92 літаки.

Речник французьких військ у Чаді майор Іван Веронно сказав, що завданням французьких літаків є „захистити французькі війська", яких нараховується в Чаді понад 1000 і стільки ж у резерві в Центральній Африканській Республіці і самій Франції.

В ПОЛЬЩІ РОБІТНИКИ ПЛЯНУЮТЬ ПРОТЕСТИ

Варшава, Польща. — Засновник і колишній лідер забороненої профспілки „Солідарність" Лєх Валенса заявив у неділю, 21-го серпня, що його прихильники продовжуватимуть сповільнення праці та інші протести цього тижня тому, що уряд відмовляється вести переговори з забороненою профспілкою.

Посилаючись на заяви, видані підпіллям „Солідарности", Валенса сказав: „Інструкції ясні: починаючи з 23-го серпня, відбудеться сповільнення праці на підприємствах; 31-го серпня відбудеться бойкот публічного транспорту і преси. До 31-го серпня не повинно бути протестів, які можуть спровокувати відплатні заходи" спеціяльної поліції, — додав Валенса.

Валенса заявив, що він прийде на працю як звичайно на корабельню в Ґданську в понеділок, кінцевий термін, встановлений підпіллям „Солідарности" для уряду, щоб розпочати переговори з лідерами профспілки, але що він не сподівається жадних протизаходів уряду.

„Я реаліст", — заявив Валенса в інтерв'ю в своєму домі в Ґданську. „Я знаю, що переговорів не буде. Нападаючи на мене в пресі та в телебаченні, власті кристально ясно вказали мені та робітникам корабельні, що переговорів не буде".

В суботу державне радіо обвинуватило Валенсу у встряванні „у все, що тільки може викликати напруження в Польщі". Заява в радіо сказала, що „він не є першим профспілковим лакеєм, який в конфлікті між капіталізмом і соціялізмом перебіг на протиробітничу сторону барикади".

В той час, як в Польщі суспільство наближається знову до рішучих і вирішальних хвилин, в Москві в суботу високий совєтський партійний діяч Леонід Замятін заявив, що елементи польської Церкви підтримують контрреволюціонерів, які намагаються скинути комунізм.

У світі

ДОДАТКОВІ ПАТРУЛІ поліції охороняли в неділю центральну площу чехо-словацької столиці Праги, площу Венчеслава, щоб попередити будь-яку можливість протесту чи демонстрацій в день 15-ої річниці нападу керованих Совєтським Союзом військ Варшавського Пакту на Чехо-Словаччину. Але цього року туристи і мешканці столиці спокійно проґулювалися по площі, яка була свідком бурхливих демонстрацій в 1969 році, у першу річницю нападу. В ночі з 20-го на 21-го серпня 1968 року совєтські війська і війська інших членів Варшавського Пакту, крім Румунії, напали на Чехо-Словаччину, щоб здушити процес лібералізації режиму, розпочатий лідером чехо-словацьких комуністів Александром Дубчеком. Совєтські танки ринули до Праги після того, як Москві не вдалося переконати Дубчека відмовитися від своєї програми. Дубчек проживає тепер у глухому забутті пенсіонером.

ЗІ СТОЛИЦІ ЄГИПТУ Каїру повідомили, що після зустрічі з президентом Єгипту Госні Мубараком спеціяльний посланець президента Роналда Реґена на Близький Схід Роберт МекФарлейн заявив, що розділу Ливнау не буде і що Ізраїль виведе свої війська з Ливану. Після зустрічі з МекФарлейном Мубарак зробив також заяву, в якій вимагав повного виводу ізраїльських військ з Ливану, не чекаючи на виведення сирійських військ звідтіля.

МІНІСТЕРСТВО СПРАВЕДЛИВОСТИ Бельгії повідомило в неділю, 21-го серпня, що вже четвертого чужинця видалено з країни у зв'язку зі справою економічного шпигунства, з приводу якого було видалено трьох дипломатів. Високий офіційний представник Бельгії сказав, що видаленими попередньо трьома дипломатами були один росіянин і два румуни. „Справа ще не закінчена. Ми проводимо велике розслідування", — сказала висока офіційна особа.

ВІЙСЬКОВИЙ УРЯД ПАКІСТАНУ попередив у неділю, 21-го серпня, що він вживе еренгійних заходів і суворо покарає тих, хто протестує проти нього. Як відомо з повідомлень світової преси, в Пакістані за останній час відбулися бурхливі протести і демонстрації проти законів військового режиму. Від початку руху за повернення до демократичного правління було арештовано понад 715 осіб. Секретар міністерства інформації та радіомовлення генерал Реґман заявив: „Суворі дії послідують проти таких інцидентів. Закон буде примінено в усій силі", але відносно вже арештованих він не дав жадних пояснень.

МАРКОС ВІДКИДАЄ ПРИЧЕТНІСТЬ ДО ВБИВСТВА

Маніля, Філіппіни. — Президент Філіппін Фердінанд Маркос виступив у крайовому телебаченні в понеділок, 22-го серпня, щоб відповісти на кампанію, яку він назвав „оркестрованою спробою поширити паніку" на Філіппінах після вбивства в неділю політичного противника президента, колишнього сенатора Беніньо Акіно.

Маркос заперечив чутки про те, що він важко хворий, проголосив військовий стан, ув'язнив свого міністра оборони і заперечив, що уряд є винним у смерті Акіно.

Виступаючи в палаці Маляканаnґ, 65-літній Маркос заявив у передаваній по всій країні телевізійній програмі, що він зареагував з „потрясенням, покорою і сльозами" на вбивство Акіно.

Керівники філіппінської опозиції заявили в понеділок, що вони вирішили боротися проти диктатури і добитися національного примирення. Керівники, включаючи колишнього сенатора Сальвадора Лявреля, голову Об'єднаної демократичної коаліції, зробили свої заяви репортерам у саду підміського дому сім'ї Акіно, в якому було тіло вбитого, останню честь якому прийшли віддати тисячі філіппінців.

Як уже повідомлялося, Акіно, основний противник президента Маркоса, був убитий кілька хвилин після того, як приземлився літак на манільському летовищі, який привіз Акіно з трьохлітнього добровільного вигнання в ЗСА. Згідно з офіційними повідомленнями вбивця Акіно був відразу вбитий військовою охороною летовища. Його особистість покищо не відома, і жадна група покищо не призналася до вчиненого вбивства.

Речник Білого Дому з Каліфорнії, де перебуває тепер президент Роналд Реґен, повідомив, що „на тепер" президент Реґен продовжує свої пляни подорожі на Філіппіни в листопаді цього року, не зважаючи на вбивство Акіно.

В Америці

РІШЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА Роналда Реґена продавати більше зерна для Совєтсього Союзу, як первісно було передбачено, є добрим потягненням, заявив секретар Департаменту сільського господарства Джан Блак. На його думку велика частина грошей, які СССР платить за зерно на Заході, пішла б в іншому випадку на військові цілі. Блак однак поправився коли кореспонденти запитали його чи продаж американського зерна для СССР й інших комуністичних країн це „політика". „Це немає нічого спільного з політикою ти теперішнім курсом Уряду у відношенні до комуністичних країн, — заявив Блак, — ми продаємо, а вони купують за готівку". Очевидно, він погоджується, що Адміністрація мусить спершу задоволити американського споживача і внутрішній ринок, а продавати закордонним країнам тільки те, що залишається у надвишці.

ЕКОНОМІЧНІ СПОСТЕРІГАЧІ ЗСА звертають увагу, що країни Латинської Америки вже третій рік підряд борються з тяжкою інфляцією і безробіттям. Майже одна третя робочої сили в латиноамериканських країнах працює доривочно, або взагалі не працює. Речники Міжамериканського банку, інформуючи про економічний і соціяльний прогрес країн Латинської Америки кажуть, що з усіх 120 мільйонів робітників, 30 відсотків не працює.

ВІД СІЧНЯ 1984 РОКУ кожний водій автомобіля в нюйоркському стейті буде змушений віддати стейтовим чинникам своє право на їзду (лайсенс), якщо він буде переловлений і засуджений за їзду у п'яному стані, чи спричинить катастрофу під впливом алькоголю чи наркотиків. Губернатор Маріо Квомо заявив, що стейт буде дуже строго допильновувати нового закону. Судді матимуть право зробити вийняток тільки для осіб, які ніколи не були карані законом, і на протязі п'ятьох минулих років не карались за порушення правил їзди.

РЕЧНИКИ ДЕПАРТАМЕНТУ здоров'я і громадської обслуги заявили, що відкрите 24 години на добу бюро інформації отримує по 5,000 й більше телефонічних запитань у справі хвороби AIDS, а принаймні 3,000 осіб пробують добитись до Департаменту, але ніколи не дістаються через перетяжені телефонічні лінії. „Ми вдержуємо вісім відкритих ліній для цієї справи, але вони не задовольняють американських громадян, бо число тих осіб, які хочуть мати докладні інформації про цю хворобу, що стала епідемією, постійно збільшується. Крім того Департамент вдержує наґрану на стрічку інформативну програму, з якої користають тисячі осіб. Як відомо, хвороба у 75 відсотках охоплює певну категорію осіб і секретар Департаменту Марґарет Геклер заявила, що численні медичні інститути та ляборторії працюють над винаходом медикаменту, яким можна б її припинити.

У ПЕРШИХ ШІСТЬОХ місяцях цього року у З'єднаних Стейтах Америки загинуло 44 охоронців порядку. Серед них були 23 поліціянти, 14 шерифів і три службовці Федерального Бюра Інвестиґацій. 40 службовців загинули від кулі, а чотири в інших випадках. В 1982 році за такий самий період часу загинуло 39 осіб, але число забитих в 1973 році сягало аж 71 осіб.

ОПИТИ ПЕРЕВЕДЕНІ журналом „Нюзвік" виказали, що негритянські виборці поставили на перше місце з-поміж шістьох демократичних кандидатів на президента пастора Джессі Джексона, який хоч не проголосив ще своєї кандидатури, але став популярним за те, що старається вести кампанію за реєстрацію негрів до голосування. Вислід опитування виглядає приблизно так: 35 відсотків запитаних поставили Джексона на передове місце, 29 відсотків віддали свої голоси для Волтера Мондейла, а 9 відсотків для сен. Джана Ґленна з Огайо. Інші кандидати отримали менше як 2 відсотки голосів. 21 відсотків запитаних заявили, що вони ще не рішились на кого голосуватимуть.

У ДРУГОМУ КВАРТАЛІ цього року національний валовий продукт зріс на 9,2 відсотки, а також понизився відсоток інфляції, нижче, як передбачали урядові спеціялісти. Ціни на продукти зросли тільки на 3,5 відсотка і Департамент торгівлі дуже задоволений таким оборотом справи. В урядових колах панує переконання, що американська економіка знаходиться на шляху до цілковитого виздоровлення. Не зважаючи на ці інформації, Аліс М. Ривлин, директор бюджетової комісії в Палаті Репрезентантів, перестерегла, щоб не робити собі з цього надто великих надій, бо якщо Конгрес не скоротить витрат і не підвищить податків для зрівноваження бюджету, то справа росту економіки може знову сповільнитись.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Погоня за „коляборантами"

Американська преса назагал пройнята лівим ліберальним духом. Більшість американських журналістів, навіть абсольвентів журналістичних факультетів, належить до тієї категорії освічених американців, які є анальфабетами у справах Східньої Европи та, зокрема, не знають історії російського імперіялізму. Проте є в американському журналістичному світі одиниці, добре ознайомлені і з суттю комунізму й справжнім духовим змістом Совєтського Союзу, з його кремлівськими володарями. І не вся американська преса така демократично-ліберальна, як „Ню Йорк Таймс" та „Вашінґтон Пост", бо, наприклад, пресовий концерн Герста з „Чікаґо Трибюн" у проводі — правого напрямку. Та й у названих двох найбільш впливових і відомих східньоамериканських щоденниках існує принцип зрівноважування політичних поглядів: для цього служать друковані там статті консервативних авторів.

Ось саме кілька днів тому Патрик Бюкенен опублікував у кількадесяти американських газетах статтю п. з. „Наступники Клявса Барбі". Він таврує у тій статті рішення американського Уряду „перепросити" Францію, що американці влегшили Клявсові Барбі, гітлерівському „ґавляйтерові" у Ліоні, втекти після розвалу Німеччини під кінець війни до Південної Америки, віддячуючись йому за виявлювання американській військовій розвідці різних тайн німецького війська. Американці не знали тоді, що Клявс Барбі зискав собі своїм жорстоким правлінням прозвище „різуна Ліону". Ловці коляборантів з-перед близько 40 років виявили, що Клявс Барбі живе під прибраним прізвищем у Болівії, і тамошній уряд, під натиском з боку Франції, видав його французьким властям. Його чекає суд у Франції і його напевно засудять на смерть. Бюкенен пише: „Нехай буде — повісьте Барбі. Але чому одночасно кричати про ,детант' і ,приязнь' з його більш успішними наслідувачами?!"

П. Бюкенен каже стовідсоткову правду, коли пригадує, що, справедливо тавруючи злочинства нацистів і коляборантів з-перед 40-ка років, вільний світ і Америка в ньому байдуже придивляються подібним теперішнім злочинам. „У 1972 році, коли Ричард Ніксон зробив свою историчну подорож до Китаю, він мусів стискати руку може найбільшому тиранові історії людства Мао Тсе-дунові. Революція Мао зробила криваву лазню в Китаї і його великий погром під час ,культурної революції' буде лякати людей ще тоді, коли давно забудеться прізвище Клявса Барбі. Проте ті самі американці, які обурюються на співробітництво з якимсь колишнім нацистом, все ще оплескують приязнь із Мао. Чому? Що таке Гітлер заподіяв Франції, чого не зробив Юрій Андропов в Афганістані?!"... Патрік Бюкенен не виключає, що засуджування колишніх злочинців з-перед 40-ка років може заспокоїти власну совість, але дивується байдужості, з якою вільний світ, в тому числі американці, ставляться „до тюрем, таборів примусової праці, концентраційних таборів, діючих тепер в Китаї, на Сибірі, на Кубі й у В'єтнамі"...

Статті Патріка Бюкенена — це наявний доказ, що не всі американці, засліплені великими соціяльними реформами Френкліна Деляно Рузвелта, все ще промовчують його злочинну поведінку братання із Сталіном, „добрим старим вуйком Джо" в Ялті. Майже одночасно із статтею Патріка Бюкенена у „Вашінґтон Пості" появилася стаття американської амбасадорки в Об'єднаних Націях Джін Кіркпатрік п. з." В обличчі фактів у Центральній Америці".

Майже в цілості передрукував її „Рідерс Дайджест", журнал з найбільшим у світі накладом, у свому липневому числі. Американська дипломатка, якій дехто з американських коментаторів приписує справжнє авторство теперішньої політики президента Реґена супроти Центральної Америки, стверджує, що коли Конґрес відмовився був давати дальшу фінансову допомогу Південному В'єтнамові і цим допоміг перетворенню цілого колишнього Індо-Китаю (В'єтнам, Ляос і Камбоджа) у комуністичний обшир, то він, Конґрес, може ще не знав, що чекає ті країни, коли вони дістануть комуністичний режим. „Але тепер ми вже знаємо", — каже американська дипломатка. І вона підкреслює, що тепер американський Уряд вже добре знає, що діється в Совєтському Союзі і на Кубі і в усіх країнах з комуністичним режимом і тому не може допустити, щоби на півдні від ЗСА, на самому порозі американської країни, запанував керований з Москви комунізм, активно підтримуваний совєтським сателітом — Кубою Фіделя Кастра.

Це розумні, правильні статті. Треба тільки бажати собі, щоби вони знайшли доступ до свідомости всього американського суспільства.

Володимир Душник

ЛІВІЙСЬКІ АВАНТЮРИ В ЧАДІ

В тому самому часі, коли Америка старається забезпечити і охоронити самостійність країн Центральної Америки від совєтсько-кубинських зазіхань, новий і потенціонально небезпечний конфлікт виринув у центральній Африці.

Тут мала і убога країна Чад, колишня колонія Франції, є об'єктом мілітарної інвазії збройних сил Лівії, президент якої полковник Муаммар Каддафі заявляв багато разів, що він хоче поширити кордони Лівії. А тому, що Чад — найбіднініший і найменш озброєний сусід Лівії, М. Каддафі вирішив поставити світ перед доконаним фактом, подібно, як це зробила Москва в Афганістані в грудні 1979 року.

Досі лівійські реґулярні військові частини вже зайняли пустельне місто Фая-Лярго в північній частині Чаду.

Одначе, хоч американські чинники признають, що совєтські мілітарні „спеціялісти" перебувають у Лівії при границі Чаду, вони твердять, що покищо нема достовірних доказів про совєтську присутність у Чаді.

Але натомість президент Чаду Гіссен Габре та його міністер інформацій впевняють, що совєтські мілітарні „спеціялісти" є при лівійських збройних частинах в Чаді.

Як відомо, спілкування полк. Каддафі з Москвою датується не від сьогодні. Каддафі вже кілька років платить „твердою валютою" за совєтську зброю, яку він перепродує радикальним і терористичним групам на Близькому Сході, що їх також підтримує Москва.

Але хоч Каддафі веде торгівлю з Москвою, він не є прихильником комунізму чи атеїзму, бо сам він ісламський релігійний фанатик („фундаменталіст"). Це, одначе, не перешкоджає йому співпрацювати з Москвою, що дає підстави теперішнім керманичам Чаду уважати, що інвазія Чаду є в дусі совєтсько-лівійського пляну „створити антиамериканський фронт" у центрі Африки.

Покищо ЗСА вислали два високодосконалі розвідчі літаки типу АВАКС в той обшир для охорони американської фльоти на Середземному морі та інших американських інсталяцій в Єгипті і в Савдійській Арабії.

В цьому новому конфлікті американсько-французькі відносини мають першочергове й велике значення. Вашінґтон і Париж є в повному порозумінні в тому, щоб не допустити окупацію Чаду Лівією. Одначе Франція не хоче, щоб її політику утотожнювали з американською політикою, бо соціялістичний уряд президента Міттерана є чулий на внутрішню політичну ситуацію у Франції, де ліві партії і соціялістична партія є проти будь-якої співпраці із ЗСА.

У Чаді є тепер коло 1,000 французьких парашутистів, яких будуть вживати у бойових акціях, якщо лівійці виявлять намір захопити столицю Чаду Нджамена. Крім того Франція вже вислала туди 10 бойових літаків.

Досі не було вісток, чи американські розвідчі літаки виконують свою місію в повітряному обширі над Чадом. З французьких джерел повідомляють, що Франція матиме там понад 2,000 вояків і що чадський уряд бажає мати французькі впливи не тільки в економічній ділянці, але також в політичній і мілітарній.

У кожному разі Франція не залишить Чад на поталу аґресивному лівійському диктаторові, і коли є відомості про постійний ріст лівійських збройних сил в Чаді та про масову доставу туди всілякого роду зброї, то Франція в Чад готова вислати бойові літаки і танки.

Покищо роля Америки там є на другому місці, а дійсний змаг тепер в політично-психологічній площині ведеться між Парижем і Тріполі, столицею Лівії.

М. Михалевич

Андропов і його „рятівна соломинка"

На сторінках нашої преси з'являються спроби пояснити потягнення Юрія Андропова, націлені на „рятуваня" збанкрутованої економіки соціялістичного ладу в СССР. При цьому пересчується чомусь передсмертний виступ Брежнєва на пленумі імперської верхівки й про „одноголосне" схвалення його критичної оцінки ситуації економіки країни і ним запропонованих міроприємств виманеврування з катастрофальної кризи аґропромислового комплексу економіки СССР.

Як відомо, російська „фельдфебельша", Л. Брежнєв, у своїй промові сам віддубасив себе за ним же реалізовану партійну лінію в економіці. Він ствердив хронічну неспроможність зцентралізованого керівництва імперії давати собі раду із забезпеченням населення СССР харчовими продуктами. Ствердив, що 3 відсотки присадибних (приватних) господарств постачають ринкові основні продукти: картоплю, ярину, молоко і яйця. Ствердив, що радгоспам і колгоспам вигідніше не виконувати накидуваних „центром" норм і плянів, бо в той спосіб вони уникають надмірних дефіцитів своїх господарств.

Брежнєв ствердив хаос в аґропромисловому секторі, де завдяки некомпетентному бюрократичному господаренню марно гинули маси продуктів, для яких бракує або транспорту, або опаковання чи взагалі приміщень. Він ствердив, що зцентралізоване керівництво не брало до уваги місцеві кліматичні чи взагалі природні умовини для плекання різних культур, позбавляючи раціональних ініціятив місцеве керівництво тощо. Тому Брежнєв запропонував зрушення принципу „твердих цін" на сільсько-господарські продукти й політику стимулювання розбудови „присадибних господарств" закріпаченого колгоспами і радгоспами селянства.

Пленум мав схвалити ініціятиву Брежнєва одноголосно. І власне тут виникає питання, — хто насправді був промотором тієї „самокритики", „нового курсу" в аґропромисловому секторі СССР? Чи ще за життя вмираючого Брежнєва „хтось" із позицій всевладности не підготовляв тоді ґрунт для ревізії економіки країни, диктованої партією; ревізії, яка дасть змогу вже передбачуваному наступникові генсека реформувати керівництво Москви без небезпеки закидів партійної „верхівки"?

Безперечно Андропов готувався до перебрання надвлади КҐБ над „Союзом". І, безперечно, Андропов не міг не шукати порятунку для імперії в ним плянованому експерименті обскубаного „ґуляш-соціялізму" в ним приборканій Мадярщині. Усі сьогоднішні своєрідні „чистки" теоретично вже схвалені Брежнєвським пленумом Ц К. Формально вже промовою Брежнєва Андропов загнуздав потенційних противників його „реформ" ним, а не Брежнєвим намічених і продиктованих з позицій всемогутности апарату КҐБ в СССР.

Свого часу „Нова економічна політика" Леніна рятувала країну після її розгрому політикою „воєнного комунізму".

Нова економічна політика передбачала використання ринкових зв'язків між державною промисловістю та дрібнотоваровим сільським господарством і тимчасове допущення приватного капіталу при збереженні в руках держави командних висот в економіці... Завдяки Н Е П в СССР було успішно відбудовано народне господарство" (УРЕ, т. 2, стор. 631).

Тому „соломинка", за яку хапається Андропов, не нова. Вона, як і попередня, не може врятувати збанкрутовану тюрму народів з її сучасним суперкріпацтвом.

Степан М. Горак

ЧОМУ НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

Навіть у світі щоденних дійсностей все ще існують безсумнівні правди, з якими сперечатися не тільки зайво, але й шкідливо, бо вони вперто залишаються діючими та важними. Такою правдою в нас час і в наших обставинах є 110-літнє існування та праця Наукового Товариства ім. Шевченка, як і 35-річчя успішної діяльности Американського відділу НТШ. В умовах української перериваної державности це успіх, яким українство може тільки пишатися. НТШ стало невід'ємною частиною історії українського народу, вкладаючи в минуле наукові підвалини для самого існування нації, її самосвідомости і науково-духової вартости, потрібні для будуччини. Список успіхів, діяльности, виданих наукових праць вже тепер не вмістився б в одну статтю, а вимагав би мабуть декількох томів.

Другою і ще важливішою аксіомою є наша спільна відповідальність за майбутність НТШ, його дальше існування, і більше — конечність допомоги для НТШ, щоб воно далі гідно сповняло своє призначення до часу, коли можливим буде відновлення української вільної національно-спрямованої науки в самостійній Україні. Слід забезпечити творчу працю, високий науковий рівень цієї твердині національного буття, подбати про потрібні фінансові засоби та науковий престиж НТШ і української науки в світовій науці.

Цим усім ми змушуватимемо наукові установи в поневоленій Україні додержувати кроку навіть в умовинах пониження та обмежень.

Завдання не легке, але його можна виконати. Українство поза межами України доводило часто свою зрілість, силу і уміння творити великі вартості національної ваги. Від вдержання українських Церков, політичних, громадських, культурних і суспільних установ та організацій аж до матеріяльних та наукових успіхів поодиноких людей, ми вже доводили собі і іншим, що ми є дозрілим народом. Пригадаймо собі, що ми тут, в Америці, побудували величаві церкви, забезпечили потрібними фінансами три катедри українознавства в Гарварді, створили фінансові сильні братські союзи, чималу кількість кредитівок і банків з багатомільйоновими фондами, відпочинкові оселі та багато ще більше іншого корисного, що його тут годі не вичислити.

Одначе ми і проґавили дещо, або недобачили. А це — одне з наших найважливіших хіба завдань — створити солідну твердиню науки в обороні українських національних проблем, з успіхів якої користали б усі інші українські установи і організації, разом із політичними; користали б, бо без наукової бази жодна модерна нація чи спільнота не може існувати та вдержатися на довший час. Таким є закон дійсности.

Тому саме, закупивши новий гарний будинок для НТШ і його наукової праці, ми вступаємо і в нове десятиліття і ставимо перед українською спільнотою програму дії. Від усіх нас тепер залежатиме, чи НТШ виконає ті завдання, від яких не сміє відмовитися.

Потреба є не тільки, щоб відповідно влаштувати нове приміщення, але і подбати про те, щоб там діяла кузня української незалежної національної науки і творила нові вартості, без яких сам будинок втратив би свою мету. Якщо українська спільнота вміє утримувати своїми грішми установи й інституції, згадані вище: церкви, обезпеченеві товариства, кредитівки і навіть політичні партії, то чи не слід подбати про те, щоб у НТШ змогли б постійно працювати, скажімо, два десятки українських науковців, які творили б наукові вартості виключно для добра української науки?

НТШ, забезпечене матеріяльно, брало б участь систематичну в наукових американських і світових конґресах, видавало та розповсюджувало б українську книгу великими накладами, дбало про бібліотечні фонди, які колись скеруємо до вільних Києва і Львова; так забезпечимо українські бібліотеки національним змістом. Тому саме і пишу цей заклик — забезпечити НТШ фінансами не менше як п'ять мільйонів долярів, бо без грошей тяжко працювати науково, видавати праці і дбати, щоб вони потрапили в усі важливіші бібліотеки світу, а згодом і в Україні.

Громада — це справді сила, і вона напевно складе свій борг перед НТШ грошовими дотаціями, сталими вплатами у формі „українського наукового податку", як і записами в заповітах, щоб українське майно не потрапляло в чужі руки.

Буде добре, якщо кожний українець і українка уважатимуть своїм обов'язком відвідати новий будинок НТШ при 63 Четверта авеню (на розі 9-ої вул.) і вписатися там у „Книгу відвідувачів і добродіїв", щоб залишити свої імена на списку тих, що зрозуміли і діяли.

Це не стосується тільки мешканців Ню Йорку й околиці, але усіх українців, які приїжджають до Ню Йорку, окремо чи у спеціяльних групах. Такі зорганізовані екскурсії учнів і студіюючої молоді були б побажані, щоб наша молодь змогла побачити український науковий дім, зрозуміти його вартість, бо це скріпило б в неї довір'я до українських здібностей і спроможностей.

Наші спільні наукові завдання великі. До сьогодні ми все ще не маємо історії українців, які проживали у колишній Польщі, Румунії, Мадярщині і Югославії. Нам слід подбати про словники з різних ділянок науки, щоб відрусифікувати українське шкільництво в Україні, як прийде слушний час. Важлива військова українська термінологія, яку слід плекати. Ми, як нація, в наслідок бездержавности часто відстаємо від решти світу в різних ділянках модержного буття, і тому вдержання НТШ — української наукової установи, є імперативним, жоден бо американський університет чи інститут не є до того покликаний. І це, хіба, також ясно.

Всі наші успіхи на тих форумах є корисні і конечні, але вони для інших цілей і завдань. Тут справа не в конкуренції, а в поділі завдань. І це ми також мусимо зрозуміти і відповідно діяти. Уявім собі цих два десятка українських науковців, і старшого і молодшого віку, які зможуть присвятити себе виключно науковій праці в системі НТШ. Яка це буде гордість для нас усіх і які користі та великі наслідки їхньої праці будуть для нашої майбутности.

600,000 томів, або й більше

24-го травня 1964 року у „столиці" „суверенної" України сталася подія, якої не знає світова історія. Була підпалена і згоріла Бібліотека Академії Наук УССР.

Тисячі людей приглядалися страшному злочинові. Чомусь саме в той час не працював водотяг. Пожежу погашено тільки на третій день, коли цілком згорів український відділ. Згоріла власне україніка-архіви Бориса Грінченка, „Київської старовини", архів Центральної Ради. Згоріли матеріяли україніки 1932 року, які зібрано згідно з вказівками Скрипника. Вони були „засекречені". Згоріла картотека. На суді названо цифру 600,000 томів. А скільки згоріло в дійсності? У Києві вже не можна працювати над історією України.

Підпалив Погружальський — совєтський патріот, ніби поет. На суді навіть каявся: „Прости мені, Батьківщино, прости рідна стороно". Дістав десять років. Він з вищою освітою, університет марксизму-ленінізму. Із сьоми поверхів бібліотеки згорів тільки український поверх. На суді це скваліфіковано як „втрату російській та українській літературам".

К. М.

Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки та огляди, повинні присилати разом з двома примірниками даного твору до редакції „Свободи" також адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

Михайло Паламар

КИЇВ, ЯК ГОРОД І СТОЛИЦЯ КИЇВСЬКОЇ РУСИ-УКРАЇНИ

II.

Шукачі будівничих Києва не минули, очевидно, й гунів, аварів, мадярів і т. п. та не забули згадати й напівкочовничих хозарів, які прибули з Азії на початку VII сторіччя і захопили торгівлю Поволжя, каспійсько-приазовські терени та досягли басейну Дніпра в VIII сторіччі. (Н. Полонська, Історія України, том І, ст. 64). Захоплення політично-комерційних впливів хозарами в VIII сторіччі у басейні Дніпра, головно на лівобережжі, не створює, здається, сумніву, але хозари не будували Києва, що деякі дослідники пробують доказувати, бож князь Аскольд у 860 році, за літописними відомостями, мав бути в поході на Візантію та прийняв християнство, що доказує й церква на його могилі. Про похід з 860 року є чимало даних, який „не був чимсь нечуваним...хіба тільки, що Русь відважилася... і то може по довгім замиренню, до котрого привело візантійське правительство своїми дипломатичними зносинами з Русю в 840 рр." (М. Грушевський, Історія України-Руси, том І, ст. 402-408) знову напасти на столицю Візантії.

Про скандинавців чи норманів дають чимало відомостей скандинавські саги, основою яких було, звичайно, легенди-перекази, що розносили по старому світі головно купці (які, мовляв, знали чужі мови та комерційні звичаї різних народів), а співці й байкарі пристосовували це, звичайно, до місцевих відомостей, звичаїв чи то й власної вподоби. Раніше була мова про грецького історика Геродота, який і не був купцем, а освіченою особою, але також змішав чимало цікавих відомостей з різними легендами-переказами (цілого Сходу, куди мандрував роками), що й досі дослідники (включно з археологами) не можуть в цілості зрозуміти.

На основі подібних відомостей створена т. зв. „норманська теорія" (тобто Русь — це один з варязьких народів, що започаткував державне життя східніх слов'ян у середньовіччі), що її вперше висунув літописець Нестор у „Повісті временних літ", маючи, за Астаховим, антигрецьке наставлення, бо нормани не являли в XII сторіччі жадної небезпеки, але Візантія прагнула через Церкву посилити свій вплив" (Н. Полонська, Історія України, том І, ст. 13-14) на Київську Русь. Норманська теорія й досі має своїх прихильників і противників, але нормани, як і хозари, Києва також не будували, а лише спричинились до пожвавлення київської торгівлі, яка йшла з півночі на південь та із сходу на захід в середньовіччі.

У XVIII і XIX сторіччях десятки чужих і своїх дослідників усе ж таки надармо часу не втрачали й це не була легка праця особливо для об'єктивних шукачів правди, тобто науки; це були часи, про які здається було мало властивих відомостей. У вступній частині своєї монографії „Скіфи" з 1971 року Б. Н. Греков писав, що античні письменники залишили досить відомостей про скитів, але „з них залишилось, на жаль, лише більш або менш важні, або й лише малі уривки". Навряд чи сказав би він щось краще про залишки зі середньовічної літератури...

Але вже на переломі XIX і XX сторіч археологічні досліди починають давати досить поважні доповнення чи й підтвердження навіть для частини сумнівних відомостей Геродота. Археологія, очевидно, не розв'яже всіх спірних проблем, а є вона лише ще одним поважним джерелом, головно для історичних наук, бож без неї греки не мали належного розуміння своїх найстарших епопей: Іліяди і Одіссеї, та й не знали б тепер широковідомих, мікенських і мінойських культур з II тисячоліття до Христа (М. Соневицький, Історія грецької літератури, том І, ст. 41, 43, 44).

Городи середньовіччя, як і старинних часів, тобто замки, обведені ровами, валами й частоколами, були будовані, звичайно, скорше від появи міст, у яких вже появлявся поділ праці: торгівля, тобто виміна господарських дібр, та ремесло чи промисл, а землеробство й скотарство залишалось, звичайно, для хліборобів та скотарів, що й було головним заняттям населення України тих часів. Тому що Київ розположений не лише в стратегічній місцевості, але й при головному водному шляху земель України, його поява, як городу й міста, могла бути й одночасною.

За відомостями П. П. Толочка, який бере до уваги „археологічні матеріяли... Київ мусів би мати не заокруглену цифру — 2000, а 2100 — 2200 р. Проте немає жадних підстав стверджувати, що ці поселення існували безперервно аж до Київської Руси". Але М. Ю. Брайчевський, згадуючи поселення на терені Києва з часів палеоліту, неоліту, доби міді й бронзи та ранньої заліза, вважає, що вже 2000 літ тому на території цього городу появився розвиток ремесла й торгівлі, який не припинявся майже 1000 років, трансформуючись „в місто — столицю Київської Руси. Таким чином дослідник стоїть на позиції безперервности і істотичного розвитку від рубежу нашої ери, про що писали в свій час І. М. Самойловський і В. П. Петров" (Я. Є. Боровський, Походження Києва, 1981, ст. 121-122, 116-117).

Якщо взяти до уваги твердження Я. Пастернака, що „східні, як і західні слов'яни — споконвічні автохтони на своїх історичних землях", доказом чого є археологічні матеріяли, й до цього додати, що „далекосхідня торгівля не була єдиною причиною закладання грецьких колоній у Причорномор'ї", бо основним „завданням грецьких колоністів була експлуатація природних багатств української землі, і для тієї мети служили передовсім шляхи, які йшли вздовж Дніпра, Богу і Дністра" (Я. П., Археологія України, ст. 539, 325), то можна повірити, що в Києві в 512 році до Христа були Геродотові греки, про що була згадка на початку цієї короткої розвідки.

І дійсно, з головної грецької колонії при Дніпро-Бозькому лимані — Ольвії (яку Геродот відвідав у V сторіччі до Христа) йшов головний Дніпровий шлях до того ж Гелону — Києва. Думаючи логічно, треба й погодитись з тим, що Надеждин, Л. Нідерле і І. Прашек доказували, тобто, що Геродота Гелонос, знищений під час походу перського царя Дарія на скитів, був початком Києва, але його будували слов'яни, хоч і були там вже й грецькі купці. Отже сьогодні Києву є 2500 літ або й більше.

У першу річницю смерти св. п. Г. Кріслатого

Рік тому, 23-го вересня 1982 року, Клівленд і околицю, в першу чергу, сколихнула сумна вістка про несподівану смерть відомого й активного члена української громади св. п. Григорія Кріслатого.

Не хотілось вірити, що людина, яка перейшла тернисту дорогу від рідної хати, через світи аж до далекого американського континенту, яка віддала чи не все своє життя для свого народу, і яка останніх кілька років хотіла присвятити до радше спокійного устаткування родинного життя, могла так скоро залишити його, відійшовши у вічність.

Св. п. Григорій Кріслатий.

Григорій Кріслатий народився 15-го квітня 1920 року в селі Заліссі Бучацького повіту в Україні. Він був другим з черги із п'ятьох синів родини Дмитра і Теодори з Мелелюків.

Сільська народна школа може не так багато поглибила знання сільського хлопця, одначе, в ній зродились і проявились здібності, таланти, юнацький світогляд і настирливість до праці.

Маючи добрий голос й акторські здібності, молодий Григорій стає членом хору й драматичного гуртка Т-ва „Просвіта", а згодом — членом Т-ва „Луг" у рідному селі.

Після закінчення народної школи стає членом „Самоосвітнього гуртка", де шляхом курсів і вишколів поширює знання і кругозір своїх зацікавлень. Від 1937 року працює над вихованням молоді в рядах ОУН, серед якої виконує різні завдання. Із приходом більшовиків на західньоукраїнські землі, у жовтні 1939 року був арештований НКВД, одначе, вкоротці чудом виривається з його рук і в настирливому переслідуванні підпільно провадить життя.

Німецько-большевицька війна закінчує один розділ його життя і незабаром починає другий, майже нічим не відмінний від першого, бо ворожа аґентура вислужувалась як за одної, так і за другої влади. Попавши в руки німецького Ґестапо, Григорій також усвідомив, що крім побоїв, німецькі арешти не дуже різняться від большевицьких. Як одна, так і друга окупаційна влада є і буде нічим іншим, як окупацією-поневоленням українського народу, з чим треба вести безпощадну боротьбу.

Усвідомивши факти революційного вишколу, під обстрілом німецької машинової зброї Григорій виривається на волю і знову провадить підпільне життя революціонера.

Шаліючий збіг обставин воєнних подій, особливо влітку 1944 року приневолив Григорія змінити шлях — замість рядів героїчної УПА, де перебував і пізніше згинув його брат Ілько, в ряди Української Дивізії, де також перебував і згинув під Фельдбахом його брат Михайло. Там у Дивізії, переходить звичайний і підстаршинський вишкіл і невдовзі як підстаршина бере участь у боях на протибольшевицькому фронті в Австрії.

Після закінчення війни відбуває „післякапітуляційний маршрут" через партизанські гори в Юґославії до Удіно, Белярії, Ріміні. Переходить довгий дротяний таборовий етап полоненного англійської військової влади до часу переїзду табору до Англії у травні 1947 року. Із сяким-таким унормуванням життя в оточенні нової країни, Покійний займався громадською діяльністю в СУБ-і, СУМ-і, в хорі та в комбатантському житті. Виснажений полоном, працею в сільському господарстві та всебічну активністю, Покійний підупав на здоров'ї, яке через брак відповідної дієти тяжко було унормувати.

За старанням брата Семена у 1952 році він переселився в Америку до Клівленду. Невдовзі одружується з Стефанією (Муцин) та активізується в ООЧСУ, СУМ-і, в станиці Комбатантів, в хорі ім. Т.Шевченка та в мирянському русі.

В останній час він заініціював Комітет Оборони Обряду Традицій і Мови в Українських Католицьких Церквах, де відігравав ключиву ролю в дотичних акціях, особливо в закупі об'єктів для розбудови патріяршої святопокровської парохії в Пармі (Клівленд), Огайо.

У родинному житті — дав виховання й освіту двом синам та встиг розбудувати на ширшу скалю власну господарку в „Рілестейт бизнесі".

У розквіті життя й газарті праці з підірваним здоров'ям у березні 1982 року Покійний перейшов складну операцію серця, що давало запоруку на покращення. Одначе таке покращення довго не тривало — 23-го вересня 1982 року Григорій помер на удар серця, залишивши в горі дружину Стефанію, синів Зенона й Ігоря, тещу Катерину з родиною, братів Семена в Клівленді та Романа з родинами на засланні, де й померли батьки Покійного, як також численну ближчу і дальшу родину в Україні й тут, на поселенні, та велике коло товаришів по зброї.

У поминальних відправах і Богослужбах брало участь шість священиків: о. д-р І.Телявський — настоятель святопокровської церкви; о. д-р І. Нагаєвський — колишній капелян Дивізії; о. д-р П.Біланюк та о. крилошанин Б. Остапович з Канади; митрофорний прот. С. Ганкевич — настоятель собору УПЦ св. Володимира в Пармі; о. д-р Р. Торконяк — студит з Пассейку.

Із своїми прапорами у похоронних відправах брали участь організації: ООЧСУ, СУМ, Станиця Братства 1 УД УНА.

Домовину Покійного, покриту українським національним прапором, несли побратими-дивізійники: В. Баран, В.Корнацький, Д. Малисевич, Я. Фішер, М. Форемський і В.Швед.

Під час похоронної Богослужби в храмі мали проповідь о. д-р І. Телявський, який підкреслив великі заслуги Покійного в розбудові святопокровської патріяршої церкви та о. д-р Торконяк (родич), який зложив співчуття рідним і всій похоронній громаді.

Із прощальним словом виступали: д-р Б.Футей, голова Відділу УККА; М. Почтар — від СУМ-у, С. Зорій — від Відділу УПА та радіогодини; інж. В. Лагошняк — від ФКУ; Л. Кусяка — від Станиці Братства Дивізійників; Д. Кіт — з Чатгам, Канади, товариш юнацьких літ.

Під час тризни мали слово о. Б. Остапович, о. П. Біланюк, мґр В. Мигаль. Телефонограму від товариша-сільчана М. Захарчука з Лондону, Англії, прочитав Богдан Кріслатий.

Від родини мґр Зенон Кріслатий, син св. п. Григорія, подякував усім священикам, представникам організацій, товаришам по зброї та всім учасникам похоронів за останню прислугу найдорожчій йому особі — його батькові.

Так відпровадили на вічний спочинок воїна за Бога і Україну, батька і громадянина, в понеділок, 27-го вересня 1982 року в празник Воздвиження Чесного Хреста, і поховали на кладовищі Святопокровської парохії, якої він сам був будівничим.

В. Іванчук

Відбулася зустріч алюмнів УВУ

Щорічні сесії і курси під час Літнього семестру в УВУ згуртовують гроно алюмнів в Мюнхені, які постійно співдіють в рамках педагогічної діяльности як викладачі і професори УВУ.

В зв'язку з цією щорічною зустріччю колеґ, на пропозицію учасників наради алюмнів в Торонто і Управи Фундації УВУ в ЗСА постановлено відбути в цьому році З'їзд алюмнів в Мюнхені, тобто маґістрів, докторів і почесних докторів УВУ, на завершення відзначування 60-ліття існування Українського Вільного Університету.

З цією метою метою в березні ц.р. виготовлено і опубліковано обіжник, який розіслано тоді до алюмнів з наміченим речинцем зголошень—до квітня ц.р. На жаль, з огляду на розпорошення, віддаль й умови праці, а також і на вік окремих алюмнів, ця ініціятива організаторів З'їзду алюмнів мала тільки частинний успіх і намічений З'їзд не вдалося повністю здійснити.

Однак, на З'їзд прибуло таки чимало колеґ, які взяли участь також в успішній Науковій конференції у 120-ліття уродин Ольги Кобилянської, почесного д-ра УВУ з празьких часів, що відбулася у суботу, 23-го липня.

В зв'язку з присутністю у Мюнхені додаткової кількости колеґ з-за океану—ЗСА і Канади—вирішено відбути поширену зустріч алюмнів УВУ в суботу по полудні, 30-го липня ц.р.,достосовуючися до наміченої дати, а підготовою цієї зустрічі зайнялися д-р Володимир Болюбаш і д-р Остап Винницький.

Відкриваючи зустріч алюмнів д-р В.Болюбаш, як предсідник, жартівливо привітав присутніх з рамени ініціяторів Зустрічі алюмнів, пригадавши, що „з великої хмари буває малий дощ", що й можна було й передбачити і врахувати, бо присутність активних колеґ в певному сенсі відтворює нашу дійсність і наші можливості.

Потім д-р Болюбаш зупинився на запляновому виданні покажчика усіх алюмнів УВУ, що до цієї праці уповноважив його сенат УВУ. Він зібрав матеріяли для опрацювання цього видання, яке нагадуватиме відомі подібні реєстри типу „Гу із гу", де всіх будуть трактувати за приповідкою „катюзі по заслузі", та що не будуть поміщувати відмолоджуючих знімок хібащо в тому віці тільки і проявлялася вся діяльність даного алюмна.

Опісля привітав ввічливо присутніх проф. В.Янів, ректор УВУ, що вдало пов'язав зі сучасністю, з діючими семестральними сесіями і курсами, при чом згадав про успішні в цьому році курси—семестральний і педагогічний, та курс „Слідами батьків" під проводом проф. П. Ґоя, а також і курси з меншою кількістю учасників—Високошкільний курс та Курс української мови на філософічному факультеті.

Факультет права і суспільно-економічних наук згродив в цьому році меншу кількість слухачів, але натомість позитивним науковим осягом є наукова конференція „Україна в совєтській системі", яку підготовив проф. д-р Микола Богатюк. Це конференція відбулася 5-го і 6-го серпня і в ній взяли участь 10 доповідачів в окремих чотирьох сесіях.

Проф. В.Янів звернув увагу присутніх на те, що тепер на УВУ приходить нове покоління студентів, що виросло на поселеннях з різними знаннями і підготовленням, що має певні мовні труднощі в навчанні; що алюмни на місцях повинні подбати, щоб в УВУ заохочувати надійних студентів, головно на семестральне навчання, що уможливить збільшення наукового доросту.

Опісля ректор розглянув майбутні перспективи УВУ зокрема на видавничому відтинку, та згадав про те, що алюмни повинні підтримари цей сектор діяльности УВУ заохочуванням поширювання наукових видань індивідуально або через бібліотеки.

Від алюмнів виступали й брали участь в дискусії: мґр В. Леник, який згадав про потребу створення товариства алюмнів УВУ з окремими клітинами; д-р А.Бойцун, яка згадала, що таке товариство алюмнів існувало і діяло у Філядельфії, і що вона була його секретарем, але діяльність товариства з часом поступово припинилася.

Д-р Т.Онуферко згадав про молоде покоління, в якому помічається брак патріотичного наукового доросту; що це може вплинути на те, що наші видавництва і товариства з часом перестануть існувати; що потрібно подбати, щоб ми відсотково з нашою інтелеґенцією не відставали від інших народів, і що в цьому УВУ може значно нам допомогти.

Д-р О. Кисілевська-Ткач вказала на важливу працю багатьох алюмнів на місцях—в наших школах, установах, товариствах, і зокрема згадала св. п. д-ра В. Вергуна, довголітнього секретаря Делеґатури УВУ в ЗСА та редактора „Народної волі", що радо містив статті про УВУ, а також недавно померлого д-ра П. Богданського, директора щадниці „Тризуб" в Нюарку, суспільного діяча, одного з основників Товариства прихильників і Фундації УВУ; що подібне значення для окремих громад мають інші маґістри і доктори УВУ, діяльність яких треба належно і позитивно оцінювати.

Владика Володимир (Дідович) вказав, що, з огляду на розпорошення алюмнів, творення додаткового т-ва нічого додатнього не дасть, а радше буде гамувати діяльність, бо постане ще не одна бездіяльна установа, яких не бракує у нашій діяспорі; що алюмни можуть в міру можливостей краще співдіяти з УВУ ма місцях своєї діяльности, втримуючи особистий зв'язок з УВУ, або в рамках діяльности делеґатур чи фундацій. Алюмни можуть допомогти УВУ у підборі і заохочуванні надійних студентів до студій в УВУ в ділянці українiстики, славістики, історії тощо.

При цьому треба також згадати про двох несподівано померлих алюмнів в Мюнхені, які відійшли у вічність у цьому місяці—суспільно-громадський діяч, учитель і секретар В-ва „Сучасність" мґр Іван Чорній (помер 26 червня 1983 р.) та д-р Микола Філь (28-го червня 1983), працівник Ап. Екзархії, довголітній дириґент і дяк парафії, яких пом'янув Владика Володимир на Службі Божій у наміренні УВУ.

Зустріч алюмнів відбулася в дружній і товариській розмові всіх учасників. Буфет був у власному заряді. Пригадували відсутніх колеґ і професорів, розповідали про свої праці й пережиття. Хоровими мелодіями прикрасили веселий настрій, який збагатила також окремими сольовими мелодіями Н. Маруняк під оплески присутніх У дружніх розмовах пройшов скоро вечір, що залишиться в пам'яті учасників.

Учасники Зустрічі вітають щиро всіх алюмнів в діяспорі, та бажають здоров'я і творчих успіхів у вибраній діяльності.

Д-р Б. Кузь

Замість квітів на свіжу могилу нашої Дорогої ТЕТИ

бл. п. Льюни Луцької

з Філядельфії, Па.

складаємо даток в сумі 25 долярів на ФОНД КАТЕДРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА в Гарварді.

Plymonth, Minneapolis — Роман і Олександра ЛУЦЬКІ з дітьми

Повідомляємо наших Приятелів і Знайомих, що В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ нашого Дорогого БАТЬКА

бл. п.

Любомира Рихтицького

будуть відправлені

СЛУЖБА БОЖА І ПАНАХИДА за Душу Покійного

в суботу, 27-го серпня 1983 р., о год. 8:45 рано в церкві Непорочного Зачаття в Дітройті, Миш.

ДІТИ з РОДИНОЮ

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ Найдорожчого ЧОЛОВІКА, БАТЬКА, ДІДУСЯ, СТРИЙКА І КУЗИНА

св. п.

ПРОКОПА ЛЕВЕНЦЯ

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ

в суботу, 27-го серпня 1983 р., о год. 8-ій рано в церкві Чесного Хреста в Асторії, Н. Й.

31-12 30-та вулиця (31-ша Авеню)

Родина просить Рідних, Приятелів, Друзів та Односельчан, згадати Покійного у своїх молитвах.

БРАТСТВО КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УКРАЇНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ УНА — СТАНИЦЯ в НЮ ЙОРКУ

ділиться сумною вісткою у усіми Побратимами, кол. Вояками-Українцями та всім Українським Громадянством, що дня 19-го серпня 1983 р. відійшов, ненадійно, у Вічність

сл. п.

БОГДАН СЕМЕНЮК

кол. вояк 1-ої Української Дивізії, голова Братства Охорони Воєнних Могил „Броди-Лев", активний член Управи Станиці, член Крайової Управи Братства 1-ої УД УНА та громадський діяч.

ПОХОРОН відбувся дня 23-го серпня 1983 р. із похоронного заведення Петра Яреми на українському православному цвинтарі св. Андрія в Бавнд Бруку, Н. Дж.

ВШ. Дружині, Донькам та Родині Покійного складаємо наші найщиріші співчуття.

УПРАВА СТАНИЦІ БРАТСТВА 1-ої УД УНА в НЮ ЙОРКУ

БРАТСТВО ОХОРОНИ ВОЄННИХ МОГИЛ „БРОДИ-ЛЕВ", ІНК.

ділиться сумною вісткою із всім Українським Громадянством, що дня 19-го серпня 1983 р., ненадійно, відійшов у Вічність

сл. п. д-р

БОГДАН СЕМЕНЮК

довголітній голова Братства „Броди-Лев", кол. вояк 1-ої Української Дивізії УНА, член Крайової Управи Братства кол. Вояків 1-ої УД УНА, член Управи Станиці Братства 1-ої УД УНА в Ню Йорку та активний громадський діяч.

ПОХОРОН відбувся дня 23-го серпня 1983 р. з похоронного заведення Петра Яреми в Ню Йорку на українському православному цвинтарі св. Андрія в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Дружині, Донькам та Родині Покійного складаємо наші найщиріші співчуття.

УПРАВА БРАТСТВА „БРОДИ-ЛЕВ"

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими, що 18-го серпня 1983 р. відійшла у Вічність наша МАМА, ТЕЩА І БАБЦЯ

бл. п.

СТЕФАНІЯ з ДЕМИДЧУКІВ ГУЦАЛЮК

бувша довголітня учителька на Рідних Землях.

ПОХОРОН відбувся в понеділок, 22-го серпня 1983 р. з церкви св. Миколая в Савт Бруклині, Н. Й. на цвинтар св. Карпа в Лонґ Айленд, Н. Й.

Горем прибиті:

син — ЛЮБОСЛАВ з дружиною РЕНАТОЮ і внук ЯРЕМА

У П'ЯТУ РІЧНИЦЮ ТРАГІЧНОЇ СМЕРТИ нашого Дорогого, Незабутнього СИНА, БРАТА, ВНУКА, ВУЙКА, ПЛЕМІННИКА І КУЗИНА

бл. п. юнака

СТЕПАНА ЛАЗУРЕНКО

будуть відслужені

ПАНАХИДИ

у середу, 31-го серпня 1983 року коло могили Покійного на Українському Православному Цвинтарі у С. Бавнд Бруку, Н. Дж., о 4-ій год. дня;

в Українській Православній Церкві св. Андрія Первозванного у Дітройті, Миш., о год. 7:30 веч.

Всіх Знайомих просимо помолитися у цей день за спокій Його душі.

У глибокому смутку —

РОДИНА

Посвятили пам'ятник на могилі св. п. І. Костів

Бавнд Брук, Н. Дж. (В. Л-ць)—У суботу, 6-го серпня 1983 року, тут на українському православному цвинтарі св. Андрія відбулось офіційне посвячення пам'ятника на гробі св. п. Ірини Костів, яка рік тому померла в наслідок тяжкої невилічної хвороби, ще у відносно молодому віці, залишивши мужа Симона, родину у Франції, ЗСА, Польщі і Україні та велику групу друзів і приятелів.

Посвячення пам'ятника довершив о. Григорій Хміляр, ЧСВВ, з церкви Чесного Хреста в Асторії, Н. Й., після чого була відправлена Панахида, до якої співали - учасники,—група з 20-ти осіб,—найближчих друзів і приятелів Покійної, які зібрались вдруге тієї гарячої днини біля могили, щоб помолитись за душу Покійної і вшанували її пам'ять шепотом тихої молитви.

Після церемонії посвячення коротке слово про Покійну прочитала її подруга з підпільної праці і в'язничних переживань Катерина Стах, яка з двома дочками, похресницями св. п. І. Костів, прибула з Великобританії, щоб поклонитись над могилою тієї особи, з якою їй доводилося перебувати довший час у слідчій тюрмі УБЕ в Ряшеві, що популярно називалася „гробівцем", з якого мало хто виходив живим, а ті, що виходили, залишались інвалідами на все життя.

У своєму слові К.Стах сказала:

„Сьогодні ви вдруге прибули, щоб вшанувати пам'ять та схилити голову над могилою св. п. Ірини Костів.

Тяжкий цей камінь-пам'ятник, такий же тяжкий хрест покійна Ірини двигала у душі протягом свого життя. Знає це лише Господь, її найближчі, родина, муж і ось тут присутні її подруги, друзі та приятелі.

Ті подруги, які лищились між живими, переживаючи своє горе, часто давали розроду і підтримку Покійній.

Про покійну Ірину Костів я багато говорити не буду. Про її життєвий шлях ви, напевно, знаєте з різних українських часописів.

Я лише скажу від себе кілька слів. Св.. п. Ірину я пізнала в найтяжчих часах нашого всенаціонального і особистого горя... В гробівці—(це слідча в'язниця УБЕ в Ряшеві, в півниці), відомій тим, хто пережив цей гробівець. Наша дружність залишилася вічно. Я з покійною Іриною перебувала у різних в'язницях у спільній келії.

Це людина, хоч фізично слабка та фізично зруйнована, духово була завжди сильною, стійкою та конспіративною. Вона завжди і всюди гостро ставала в обороні української правди і чести. Була жінкою-патріоткою, націоналісткою з полум'яною любовою до України. Пройшла тяжку дорогу життя.

Покійна зі своїм чоловіком Симоном були жертвенні, свідомі, подавали руку допомоги потребуючим і все йшли на заклик національної визвольної справи.

Відхід з цього світу покійної Ірини відчують подруги, родина, яка залишилась в країнах за „залізною заслоною".

Я прибула з Англії, щоб віддати пошану та низький поклін моїй сердечній посестрі-подрузі, з якою ми близько жили довгі, довгі роки на волі. І нині в імені тих подруг, які мене просили, щоб зложити поклін і пошану на могилі Покійної передаю їхнє глибоке співчуття її мужові Симонові. Виконую їхнє прохання та клоню голову над її могилою.

Ірино, ти все мріяла спочити у своїй квітучій і пахучій травами і квітами вільній українській землі та Господня воля була інша.

Спи спокійно, наша Ірино! Хай чужа земля буде тобі легкою, а пам'ять про тебе залишиться у наших серцях назавжди."

На закінчення присутні відспівали пісню „Видиш, брате мій...". Громадка друзів розійшлась поміж могилками. Біля щойно посвяченого пам'ятника залишився тільки з похиленою головою муж Симон і К.Стах зі своїми дівчатами, щоб в останнє попрощатись з Покійною перед виїздом до Великобританії.

Українці знову...

(Закінчення зі ст. 1)

складні проблеми до розв'язання. Як мені відомо, тут заступлені два Китаї, дві Кореї, дві Німеччини. Але я хочу говорити про мою країну, Україну, яка є членом ООН і яка не є заступлена тут, як рівнож не є заступлена в Міжнародному Олімпійському Комітеті, тому що моя країна є окупована Росією. Я знаю, що це складна проблема, що це нелегка проблема до розв'язання. Я особисто знаю, що багато українців-спортсменів хотіли б репрезентувати у міжнародному спорті свою країну. Чи ви маєте будь-яку ідею, як цю складну проблему можна б розв'язати?"

На це питання відповідали і д-р Небіоло і К.Гомен. Як відмітила наступного дня найбільша фінська газета „Гельсінгін Саномат", їхні відповіді були дуже дипломатичні, і вони прямо не знали, що відповісти.

Велика кількість совєтських журналістів прибула до пресового центру вже після пресконференції, і їх довго не впускали всередину через несвоєчасне полагодження формальностей.

Вміжчасі, в суботу і неділю українські матеріяли дійшли майже до всіх акредитованих журналістів і пресових агенцій. Зразу після церемонії відкриття Ігор делегація СССР склала гострий протест проти розповсюджування українських матеріялів. Вони поставили ультимативну вимогу зупинити українську діяльність. Перелякані фіни і офіційні представники чемпіонату почали вести розмови з українськими представниками. Вони не погрожували (знаючи українську впертість), але просили розуміти їх і не ставити їх у незручну позицію. Дехто з них говорив:

„Ви звідси поїдете, і вам нічого не буде. Ми тут залишаємося і мусимо жити з нашим страшним східнім сусідом.

Інший фінський представник сказав:

— Колись ми хотіли забрати пам'ятник російському цареві Олександрові II, але совєтський уряд, довідавшись про це, поставив нам ультимативну вимогу не робити цього. І цей пам'ятник далі тяжить над нами страшним тягарем".

Коли українські представники відмовилися зупинити свою інформаційну діяльність, Організаційний комітет чемпіонату під безперервним тиском зі сторони представників СССР дав інструкцію поставити охорону біля всіх столів, де знаходяться будь-які друковані матеріяли і вилучати українські. Під брутальним тиском совєтських представників Організаційний Комітет оголосив перед всією пресою у письмовій формі офіційне вибачення за „нелегальне" розповсюджування українських матеріялів.

По полудні в понеділок, 8-го серпня, у копіювальному департаменті пресцентру офіційні представники сконфіскували кількасот примірників українських матеріялів. Того самого дня фіни звернулися за допомогою до американської делеґації (тому, що представник „Смолоскипу" американський громадянин і повноправний член міжнародної і американської асоціяції журналстів). Почалися нові затяжні і виснажуючі переговори з американцями. У висліді цих розмов було складено для преси заяву.

Представник „Смолоскипу" особисто вручив всім пресовим аґентствам і бюрам радіо і телевізії у пресовому центрі заяву, до якої були долучені всі інші українські матеріяли, такого змісту:

„Після того, як фінські і американські офіційні представники обговорили зі мною справу протесту проти розповсюдження інформацій про українських спортсменів у совєтській команді на Першому світовому чемпіонаті з легкої атлетики, я хочу заявити:

Я є гордий з того, що виконую тут у Гельсінках.

Я ціню поради вищезгаданих офіційних представників і уважаю їх дуже помічними у розумінні ситуації, яка тут витворилася. Я згідний дотримуватися їхніх порад у надії, що всі зацікавлені сторони будуть задоволені.

Я хочу заявити, що тільки незалежна участь України в міжнародних спортивних змаганнях, зможе запобігти діяльності такого характеру.

Я вдячний всім тим особам, з якими я зустрічався тут, у Фінляндії, за їхню гостинність, приязнь і допомогу. О. Зінкевич".

У складі команди СССР є всього 15 українських спортсменів (на 130). Мало є теж представників з інших республік. Згідно зі статистичними даними, Україна могла б виставити принайменше сточленну команду згідно з кваліфікаційними передумовами. Багатьох українських спортсменів з високими результатами у легкій атлетиці до Фінляндії не пустили.

Як до Едмонтону на Універсіяду, так і сюди до Гельсінок влада СССР не пустила ані одного спортивного журналіста з України. Тут стало відомо, що до Гельсінок мав прибути головний редактор київської „Спортивної газети" Всеволод Дмитрук. Теж відомо тут, що для нього була зарезервована кімната в одному готелю. З України мали прибути й інші журналісти. Рішенням Москви в останній хвилині ніхто з них сюди не прибув. Згідно з одніею інформацією, В. Дмитрука повернули з Москви назад до Києва.

У Гельсінках на чемпіонаті є акредитованих понад 60 журналістів з СССР. Більше ніж 20 — це працівники посольства СССР у Гельсінках, яким пресова акредитація відкриває двері для ведення всякої іншої діяльности, тільки не журналістичної.

Серед акредитованих журналістів з СССР приблизно 80 відсотків росіян. Решта — по кілька з Прибалтики, Мінська, Кишинева, Кавказу.

На вимогу делегації СССР список совєтських журналістів у Гельсінках став найбільш засекреченим документом, до якого ніхто не може мати доступу.

Міжнародні форуми, такі як чемпіонат легкої атлетики в Гельсінках, дають змогу познайомитися з багатьма журналістами й офіційними представниками майже з усіх країн світу.

Цікаві розмови й зустрічі були з японцями. Японський представник, який є університетським професором, ніколи не чув про Україну. Він запросив українського представника прибути до нього в Токіо і дати кілька лекцій про Україну для його студентів. Член Міжнародного Олімпійського Комітету з однієї країни (просив не називати його прізвища) ґратулював за відвагу ставити українське питання на таких форумах. Він сказав: „я чув ваш виступ на першій пресконференції. Шукав за вами, хотів поздоровити за відвагу. Всі вони бояться совєтів, бояться, щоб їх не дразнити, і совєти цей страх дуже часто використовують для своїх політичних цілей. Я завжди симпатизував зі справою, за яку ви боретеся".

На головному стадіоні у секції для преси сидять разом журналісти з різних країн світу (лише журналісти з СССР сидять всі разом, окремо від інших). Розмови про спорт постійно переплітаються розмовами про СССР, Україну, політичну ситуацію у світі. Дуже часто журналісти говорять: „Я напишу репортаж про вашу справу і він попаде в руки головного редактора. Він подивиться і рішає, що з ним робити. Ось подивіться, що я написав, — показав молодий фінський журналіт, — а ось газета, подивіться, що з довгої статті опубліковано..."

На стадіоні ліворуч українського журналіста сидів кореспондент „Нюзвіку", симпатичний молодий журналіст, діди якого виїхали з України .З другого боку — два кореспонденти „Ню Йорк Таймсу", поруч — фотографи німецького „Шпіґеля".

Протягом чемпіонату майже кожного дня відбувалися різні пресконференції. Це дає нагоду виступити, представити себе і поставити питання, пов'язуючи його з Україною. Так було н пресконференції австралійців, у якій брав участь вищезгадуваний ген. секретар Міжнародної асоціяції атлетики Дж. Гольт. Відповідаючи на українське питання, він порівняв Україну... з Баварією, що кілька сот журналістів прийняли сміхом. Після пресконференції треба було давати йому лекцію географії і політграмоти. Він так пересяклий технічно і ментально спортом, що йому ніколи думати про те, де положена Україна і хто такі українці.

Цікаві розмови були з офіційними представниками Югославії, які підготовляють зимову Олімпіяду в Сараєво. Спочатку вони думали, що це український представник з Києва, а коли це питання вияснилося, вони з великою ввічливістю розказували про українців і русинів у Югославії, про їхні телевізійні програми.

Цікава тут поведінка польських журналістів, їхні відкриті розмови, хоч зразу помітно, що серед них є особи, в присутності яких вони нерадо говорять.

Ударом для них був випадок з їхнім спортсменом Едвардом Сарулєм, який здобув золоту медалю у метанні кулею. Представники СССР, у висліді закулісних маніпуляцій, добилися, що йому золоту медалю вручав представник СССР Леонід Хоменков. З цієї прикрої нагоди один поляк відкрито сказав: „Наш старший брат знайшов нас і тут, у Фінляндії".

Великою і приємною несподіванкою для української групи у Гельсінках було одержання елегантного видання, яке підготовили італійці з нагоди підготовки наступного світового чемпіонату у 1987 році у Римі. Крім інформацій, головний редактор альбому Августо Фраска вивів ілюстровані сильветки кільканадцяти найбільш відомих спортсменів світу. Серед них з країн сходу є лише полька І. Шевіцька і два українці — Володимир Куць, якому присвячено цілу сторінку з виразним наголосом, що він українець. Під заголовком „Україна і Апулія: Борзов-Менна" пишеться про українського світового чемпіона Валерія Борзова.

Приклад цей є доказом того, що українська присутність на міжнародних форумах, конфронтації і зудари з російськими шовіністами скоріше чи пізніше дадуть позитивні наслідки.

Український представник постійно наголошував чужинцям, що „справа України опинилася на міжнародному форумі. Це є справа деколонізації спорту в СССР. Це складна проблема, але її вже неможливо зняти з порядку денного. Спортом у нашому часі цікавиться більше людей, ніж політикою. Тому ми видвигаємо це питання на спортивних форумах. Скоріше чи пізніше питання це буде розв'язане позитивно для України.

ОФІЦІЙНЕ ПОЛЬСЬКЕ агентство ПАП повідомило, що польські власті розв'язали Польську спілку письменників. Агентство повідомило, що рішення було прийняте „після того, як її керівництво відкинуло всі пропозиції позитивно розв'язати існуючі проблеми і після того, як всі наявні засоби переконання були вичерпані". Віцепрезидент Спілки Анджей Бравн заявив, що рішення уряду є „цілковитою несподіванкою" для її членів.